

dobro služila, dasi sta bila v zadnjem času izpremenjena. Pogrešamo pa, da koledar ne prinaša nazivov mesecev iz vseh slovanskih jezikov, kar praktik potrebuje skoro vsak dan, dalje da okrajna sodišča niso razvrščena po sodnih dvorih. V tem pogledu, kakor tudi, kar se tiče spiska sodnikov, je Slovenija zelo slabo prošla. Upamo, da bodo te pogreške v prihodnjem letniku popravljene. Ako se bo še cena znižala (ob znatni nakladi bo to gotovo lahko doseči), potem pač ne bo izgovora, da si koledarja ne bo nabavil vsak pravnik.

Dr. R. S.

Razne vesti.

V Ljubljani, meseca februarja 1929.

XXXIX. redna glavna skupščina društva »Pravnika« se je vršila dne 30. januarja t. l. v ljubljanski pravosodni palači.¹ Mesto obolelega načelnika je otvoril in vodil zborovanje podpredsednik dv. sv. Bežek. Po pozdravu prisotnih poudaril je, da je dovršilo društvo pravkar štirideset let svojega delovanja in da bo današnja skupščina sklepala, kako naj se štiridesetletnica proslavi. Odbor je sklenil, naj se izda slavnostna številka in vrši slavnostno zborovanje ter da naj se za društvo posebno zaslužni člani izvolijo za častne. Skupščina naj se izjavi, ali sprejema vse to in kaj naj se še ukrene.

Nato je podal tajnik dr. Sajovic tole tajniško poročilo:

Slavna glavna skupščina!

Današnje zborovanje je v dvojnem pogledu pomembno. Ne zaključujemo namreč ž njim običajnega poslovnega leta, spominjamo se obenem tudi, da je preteklo pred par dnevi (dne 26. t. m.) štirideset let, odkar se je naše društvo ustanovilo in da je skoro ob istem času minilo tudi prvih deset let, odkar deluje društvo v naši narodni državi.

Nima današnje zborovanje namena, da bi podajali na njem pregled čez štiridesetletno društveno delovanje in da bi obenem proslavljali znamenito obletnico. Zgodilo se bo to na posebnem zborovanju, čemur bo glavna skupščina gotovo pritrčila. Dovoljena pa naj bo vendarle skromna ugotovitev, da je društvo svojo nalogo skozi ves čas vestno izvrševalo in tudi v zadnjih desetih letih, ko se je vsled izpremenjenih razmer znašlo v novem položaju, poživiljeno delovalo v duhu svojega pred leti začrtanega programa.

¹ XXXVII. redna glavna skupščina se je vršila dne 28. januarja 1927 in XXXVIII. dne 3. februarja 1928 ter se popravljata v tem pogledu napačni navedbi v »Slovenskem Pravniku« iz l. 1927, str. 44 in iz l. 1928, str. 89.

Pokažemo naj iz preteklih let samo na 38 letnikov našega glasila »Slovenskega Pravnika«. Baš da se očurva slovensko pravniško glasilo, ustanovilo se je l. 1889. naše društvo. Z glasilom je bilo treba podati našim narodnim nasprotnikom dokaz, da je jalov njih ugovor, da je v slovenščini pravniško izražanje nemožno. S tem jim je bil odvzet glavni argument, ki so ga navajali zoper uporabo našega jezika na sodiščih in drugih uradih. Obenem se je začela z glasilom razvijati naša domača pravniška literatura in se s tem polagali temelji naši juridični fakulteti. Po svetovni vojni posvečal je »Slovenski Pravnika« največjo pažnjo izenačenju zakonodajstva v državi in priobčil v tem pogledu obilo važnih razprav in člankov.

Spomnimo naj dalje na kratko, da je društvo pred vojno poleg drugih publikacij izdalo prepotrebno »Nemško slovensko pravno terminologijo« in v »Zbirki zakonov« sedem komentiranih zakonskih knjig, glavno v slovenskem, deloma pa tudi v hrvatskem jeziku. Opomnimo naj še na številna predavanja in na uspehih 12 društvenih izletov, ki so družili v prijateljskem krogu slovenske in hrvatske pravnike in jih bodrili k uspešnemu delovanju. Po vojni pa so ti izleti uspešno uvajali v veličastne shode vseh jugoslovanskih pravnikov, pravniške kongrese, za kar je dalo pobudo vprav naše društvo.

Ob ustanovitvi je priglasilo okoli 160 pravnikov svoj pristop v društvo. Od teh je še danes včlanjenih 17, in sicer: Anton Brumen, sodni pristav v Slovenski Bistrici, sedaj odvetnik v Ptuj, Avgust Drukar, notarski kandidat v Kranju, sedaj notar v Celju, dr. Fran Firkas, notar v Brežicah, sedaj notar v Mariboru, Mihael Gabrijelečič, sodni pristav v Tolminu, sedaj svetnik vrh. sod. v pok. v Ljubljani, dr. Alojz Homan, odvetniški kandidat na Dunaju, sedaj odvetnik ravnotam, dr. Juro Hrašovec, odvetnik v Celju, Aleksander Hudovernik, notar v Kranjski gori, sedaj v Ljubljani, dr. Valetin Krüspcr, odvetniški kandidat v Ljubljani, sedaj emer. odvetnik ravnotam, dr. Danilo Majarom, odvetniški kandidat v Ljubljani, sedaj odvetnik in načelnik našega društva, Ivan Okretič, okrajni sodnik v Pazinu, sedaj podpredsednik Stola sedmorice odd. B v Zagrebu, Karel Pleiweis, avskultant v Ljubljani, sedaj notar v Ljubljani, dr. Matej Pretner, odvetniški kandidat v Postojni, sedaj odvetnik v Trstu, Anton Rogina, avskultant v Novem mestu, sedaj predsednik apelacijskega sodišča v Ljubljani, dr. Ivan Rudolf, odvetnik v Konjicah, dr. Fran Tekavčič, odvetniški kandidat v Ljubljani, sedaj odvetnik ravnotam, dr. Jakob Toplak, avskultant v Gradcu, sedaj predsednik okrožnega sodišča v pok. v Mariboru in dr. Henrik Tuma, avskultant v Trstu, sedaj odvetnik v Ljubljani. V poseben ponos nam je, da je društvo štelu celo vrsto tako odličnih mož skozi vso dobo svojega delovanja med svoje člane, kajti to dejstvo je zgovoren dokaz, da so društveni cilji pravi in da jih društvo ni zanemarjalo. Obenem pa bodi to vzpodbuda mlajših pravnikov, da se posvetijo z enakim idealizmom in požrtvovalnostjo izvrševanju društvenega programa. Prebira je članstvo koncem l. 1928., naštejemo enega

častnega člana in 649 rednih članov. Pridobili smo lansko leto 27 novih članov, izgubili pa 20; od teh jih je 11 umrlo: odvetniki dr. Radoslav Pipuš, dr. Tomaž Horvat in dr. Oskar Orosel, višji sodni svetnik dr. Valentin Flerin, profesor Adolf Robida, vladni svetnik Leopold Žužek, notarja Janko Rahne in Anton Šlamberger, odvetnika dr. Ljudevit Stiker in dr. Ivan Dimnik ter ravnatelj podružnice poštne hranilnice dr. Karel Šavnik. Kakor je sedanje število članov impozantno napram prvotnemu, vendar je še vedno mnogo premajhno tudi za naše razmere. Veliko je naših pravnikov, ki so jim društveni cilji popolnoma tuji, in zato ne postanejo njegovi člani. Nepojmljivo je, da s svojo odsotnostjo zmanjšujejo društvene vrste in s tem slabijo njegovo delovanje, ko so svoj čas pravniki korakali na čelu slovenskemu kulturnemu pokretu.

Društveno glasilo »Slovenski Pravniki« je zaključilo svoj XLII. letnik. Kakor prejšnja leta, priobčevalo je razprave in članke iz vseh pravnih panog, poleg kritik prinašalo je tudi izbrane odločbe Stola sedmorice odd. B. Zelja, glasilo razširiti, se ne bo mogla uresničiti, dokler ne pristopi k društvu večje število novih članov. Že sedaj vzdržuje društvo finančno ravnovesje edinole s podporo ministrstva pravde, ki smo jo prejeli v preteklem letu v znesku 8000 Din. Zanj bodi izrečena ministrstvu toplja zahvala. Izostala pa je letos druga priloga »Slovenskega Pravnika« — »Notarski Vestnik«. Upamo, da bo v tem letu notarska zbornica obnovila svoje glasilo, ki smo ga letos pogrešali.

V preteklem letu priredilo je društvo 8 predavanj. Predavali so: 1. Univ. prof. dr. Milan Škerlj: »Nekaj poglavij iz delniškega prava po poljskem osnutku delniškega zakona« (22. februarja 1928); 2. univ. prof. dr. Aleksander Bilimovič: »Proučavanje konjunktur in gospodarska prognoza« (29. februarja); 3. ravnatelj in docent dr. Ludovik Böhm: »Sodobne struje prebivalstvene politike« (21. marca); 4. univ. profesor Aleksander Maklecov: »Pogoji nevračunljivosti v načrtu za edinstveni kazenski zakonik« (28. marca); 5. univ. prof. dr. Rado Kušej: »Cerkvena imovina in agrarna reforma v luči ustave« (21. novembra); 6. načelnik dr. France Goršič: »Ženska pozakonjevavka?« (28. novembra); 7. univ. prof. dr. Leonid Pitamic: »O pravni podlagi zaščite manjšin« (7. decembra) in 8. univ. prof. dr. Teodor Taranovski: »Osnovni momenti u državnoj i socijalnoj evoluciji Rusije u XIX. veku« (14. decembra).

Meseca aprila organiziralo je društvo za ljubljanske člane ogled ljubljanske klavnice, na dan 3. junija 1928. pa je priredilo izlet iz Ljubljane v Logatec in na Vrhniko. Uspelega izleta so se udeležili številni društveniki iz teh treh krajev. Po svojem delegatu univ. prof. dr. Metodu Dolencu se je udeležilo društvo meseca septembra proslave petindvajsetletnice Zgodovinskega društva v Mariboru in meseca novembra štiri-desetletnice znanstvenega delovanja univ. prof. Mihajla Jasinskega.

V teh par potezih prikazano društveno delovanje govori dovolj jasno, da odbor tudi preteklo leto ni držal križem rok, ampak na vse strani izvrševal društveni program ter vzdržal društvo na višini, dostojni njegovi štiridesetletnici. Naloga slovenskih pravnikov bodi, da se oklenejo

vsi kakor en mož svoje organizacije in pomnožijo članske vrste. S tem bodo pripomogli, da se bo delo v prihodnjosti razširilo in poglobilo, kar naj nam bo geslo, ko pričenjamo drugih štirideset let.

Zatem je podal dr. Rutar blagajniško poročilo.

Dohodki v l. 1928 so bili:

članarina	Din	45.585.22
prodaja knjig	»	1.027.50
obresti	»	3.572.37
predplačila	»	1.200.—
razni dohodki	»	10.020.—
	<u>Skupaj</u>	<u>Din 61.405.09</u>

Izdatkov je imelo društvo:

tiskarna	Din	37.396.50
honorarji	»	9.688.—
ekspedicija	»	1.120.—
upravni stroški	»	906.—
razni izdatki	»	4.696.56
	<u>Skupaj</u>	<u>Din 53.807.06</u>
tako da se pokaže prebitok v znesku	Din	7.598.03
Proračun za l. 1929 pa izkazuje vseh izdatkov	Din	54.400.—

Dohodkov:

članarina	Din	42.000.—
podpora	»	8.000.—
	<u>Skupaj</u>	<u>Din 50.000.—</u>
tako da se pokaže primanjkljaj	Din	4.400.—

ki ga bo društvo moralo kriti iz slučajnih dohodkov ali pa iz svoje imovine.

Skupščina je vzela obe poročili, tajniško in blagajniško z odobravanjem na znanje.

V imenu preglednikov je poročal dr. Žirovnik, da sta z dr. Tekavčičem pregledala knjige in račune ter našla vse v redu. Predlagal je, da se izreče odboru in blagajniku absolutorij, kar je bilo soglasno sprejeto.

Nato je podelil predsednik besedo odborniku dr. M. Dolencu. Ta je karakteriziral na kratko tri dobe društvenega delovanja, prvih 25 let pred vojno, vojna leta in zatem 10 povojnih let. V vseh teh letih je ostalo 17 članov zvestih društvu, zato je odbor sklenil, da počasti vse, ki so vztrajali v društvu tudi, ko je bilo to nevarno, s sliko v slavnostni številki in s tem, da jim je dal v isti številki prostor za priobčenje spominov. Izmed vseh pa omenja poleg dr. Majarona tri, ki so si pridobili posebne zasluge. Ivan Okretič je vedno podpiral duševno in materialno »Slovenski Pravniki«, ni je skoro številke, da bi ne bilo prispevka od njega, oznanjal je zlasti bralcu kazensko judikaturu. Drugi je dr. Juro Hrašovec, skoro skozi vso dobo društveni odbornik, zvest sotrudnik

društvenega glasila in neustrašen borec za pravice slovenskega jezika na Spodnjem Štajerskem. Dalje Aleksander Hudovernik, dolgoletni društveni odbornik, sotrudnik »Slovenskega Pravnika« v prvih letnikih ter organizator slovenskega notarskega stanu, je tudi pred leti ustanovil prilogo »Notarski Vestnik« ter jo bo, — upajmo — zopet oživil. Predlaga zato, naj se ti trije izvolijo za častne člane in jim podeli s tem najvišje odlikovanje, ki ga more društvo svojim članom dati.

Skupščina je osvojila ta predlog z odobravanjem.

Dr. Žirovnik je predlagal, naj bi se slavnostno zborovanje vršilo po 19. marcu, ko bo zborovala odvetniška zbornica in bo precej društvnikov v Ljubljani.

Vršile so se nato volitve. Izvoljen je bil stari odbor in oba preglednika vnovič, nakar je predsednik, zahvalivši se za udeležbo, zborovanje zaključil.

Kronika društva »Pravnika«. Društveni odbor se je konstituiral kakor prejšnje leto in sicer: Načelnik dr. D. Majaron, njegov namestnik dv. sv. B. Bežek, tajnik dr. R. Sajovic, blagajnik dr. I. Rutar, ljubljanski odborniki dr. M. Dolenc, dr. M. Grasselli, A. Hudovernik, dr. H. Souvan, zunanji odborniki dr. J. Hrašovec, dr. I. Jančič, A. Kuder. — Društvu so pristopili po novem letu tisle novi člani: univ. prof. dr. Aleksander Bilimovič, direktor fin. dir. dr. Josip Povalej, odvetnik dr. Janže Novak, tajnik jur. fak. Karlo Sketelj, odvetniški kandidat dr. Ferdo Majaron, pravni pripravniki Milan Jug, Mirko Lovrec, Vincenc Pance, Franc Poljanec, Dolfe Schauer in Jože Tomc, vsi iz Ljubljane, dalje sodnik Svestislav Sarka v Somboru, pravni pripravniki Josip Rezelj v Novem mestu, Maks Asič, Andrej Miškot in Vladimir Punčuh v Mariboru, sodnik Ferdinand Kvas v Logatcu, odvetniška kandidata Ferdo Ludvig in Zdenko Švigelj v Ljubljani ter odvetnik dr. Josip Krapež v Ljubljani. — Izstopili so iz društva: Oskar Dev, Vladimir Kante in Josip Stergar.

Dr. Danilo Majaron — prvi častni doktor ljubljanske univerze. Ljubljanska tehnična fakulteta je soglasno sklenila in univerzitetni svet je vzel soglasno na znanje (dne 25. januarja 1929), da se gdu. dr. Majaronu podeli častni doktorat tehnike. Dr. Majaronu je sporočila posebna univerzitetna deputacija: gg. rektor dr. Milan Vidmar, dekan tehnične fakultete inž. Viktor Gostiša in dekan juridične fakultete dr. Rado Kušej o tej najvišji časti, ki jo more podeliti univerza. Obsežnemu javnemu delovanju dr. Majarona daje karakterističen znak dvoje smeri njegovega udejstvovanja. Poleg skrbi in brige za društvo »Pravnik« je bila njegova življenjska naloga, ki je zrastle organično iz prve, trud in prizadevanje za ustanovitev vseučilišča v Ljubljani. To delovanje je rodilo uspehov, ki more nanje dr. Majaron s ponosom kazati. Vidno priznanje njegovega neumornega dela in njegovih zaslug za ustanovitev našega

najvišjega kulturnega zavoda, zlasti za realizicijo prvega tehničnega študija, s katerim se je ljubljanska univerza začela udeleževati, je podeljeni častni doktorat. To odlikovanje je tem pomembnejše, ker je prvo od naše univerze, in bo dobilo poseben sijaj, ker se bo slovesna promocija izvršila ob proslavi desetletnega obstoja ljubljanskega vseučilišča. Svojemu soustanovitelju, voditelju in predsedniku čestita iz srca tudi društvo »Pravnik«!

Osebnosti. Za sodnega predstojnika v Cerknici je postavljen okrajni sodnik Ivan Brelih, za pravne pripravnike Stanko Černič, Ivan Premerl, Vatroslav Tratnik, Josip Rezelj in Teodor Tominšek. Premeščeni so: okrajni sodniki dr. Josip Bavdek v Celje, dr. Rihard Tomšič v Črnomelj in dr. Friderik Fabiani v Dolno Lendavo. — Premeščena sta političnouppravna uradnika Ivo Poljanec v Črnomelj in dr. Lovro Hacin v Maribor. — Imenovana sta dr. Josip Povalej za direktorja finančne direkcije in dr. Josip Vidmar za višjega svetnika pri finančni prokuraturi. — Notarjem v Cerknici je imenovan Tilen Levce. — Odvetniško pisarno so otvorili: dr. Bogdan Žužek, dr. Aleš Peršin, dr. Anton Urbanc, dr. Igo Gruden, dr. Josip Krapež in dr. Srečko Goljar, vsi v Ljubljani, dr. Anton Megušar v Brezicah, dr. Jakob Hodžar in dr. Anton Novčan v Celju. — Upokojeni so: finančni okrajni ravnatelj Avgust Reich, višji sodni svetniki Rudolf Persche, Fran Peterlin in Josip Sterger. Na razpoložnje je stavljen finančni delegat dr. Ivan Rupnik.

Kronika juridične fakultete v Ljubljani za šolsko leto 1927/28.

I. Proforski zbor, ki je štel začetkom leta 12 rednih profesorjev, 1 kontraktualnega izrednega, 2 docenta, 2 honorarna profesorja, 5 honorarnih nastavnikov in 1 nastavnika brez honorarja, — izgubil je svojega člana, honorarnega profesorja dr. Karla Šavnika, ki je umrl dne 11. septembra 1928. — S kraljevim ukazom z dne 16. maja 1928. je bil upokojen red. prof. Mihajlo Jasinski-Niketić, ki pa suplira začasno še dalje predavanja o pravni zgodovini Južnih Slovanov. S kraljevim ukazom z dne 21. septembra 1928. je bil imenovan docent dr. Albin Ogris za izrednega profesorja za statistiko in ekonomsko politiko. — Z odlokom prosvetnega ministra z dne 13. marca 1928. P. Br. 3715 je bil obnovljen za nadaljna tri leta učni nalog honor. prof. dr. Alojziju Rantu, z odlokom z dne 20. marca 1928 P. Br. 3986 učni nalog hon. nast. ing. Igu Pehaniju ter red. prof. medicinske fakultete dr. Janezu Plečniku in dr. Alfredu Šerku; z odlokom z dne 27. septembra 1928 P. Br. 15.316 pa hon. nast. dr. Rudolfu Andrejki in hon. nast. dr. Franu Vodopivcu istega dne s P. Br. 15.317.

II. Odlikovanje fakultetnih članov: red. profesorja dr. Metod Dolenc in dr. Leonid Pitamic sta bila na glavni skupščini Jugoslavenske akademije znanosti in umetnosti v Zagrebu, dne 5. julija 1928., izbrana za dopisna člana filozofsko-pravnega razreda.

III. Dopusti: Red. prof. dr. Stanko Lapajne je nastopil dne 15. aprila 1928. odobreni mu dvomesečni dopust radi dovršitve učenika za meddržavno zasebno pravo. Kot Rockefellerjevemu stipendistu je bil doc. dr. Viktorju Korošču s 1. majem 1928 dovoljen enoletni dopust v svrhu studija starega orientalskega prava in papirologije na univerzi v Leipzigu.

IV. Administracija. Za šolsko leto 1927/28 je posloval kot dekan red. prof. dr. Aleksander Bilimovič, kot prodekan pa red. prof. dr. Gregor Krek. Z odlokom prosvetnega ministra P. Br. 3965 je bil dne 13. marca 1928 postavljen za fakultetnega sekretarja diplom. pravnik Karlo Sketelj.

V. V zakonodajnih svetih ministristva pravde za pripravljanje načrtov za poedine zakone so v tekočem letu sodelovali redni profesorji dr. Gregor Krek, dr. Anton Skumovič in dr. Milan Škerlj. Kot delegat od univerzitetnega sveta je sodeloval red. prof. dr. Metod Dolenc kot član univerzitetne komisije za ureditev vprašanja o obstoju fakultet. Red. prof. dr. Gjorgje Tasić je odšel na poziv centrale v Varšavi v svrhu organizacije nacionalne grupe mednarodnega instituta upravnih ved v Beograd. Red. prof. dr. Leonid Pitamic pa je sodeloval pri komisiji za ureditev stolice za politično zgodovino Srbov, Hrvatov in Slovencev v Zagrebu; udeležil se je zasedanja asociacije društev za društvo narodov v Bruxellesu.

VI. Fakulteta je bila naprošena, da odda svoje mnenje o posameznih zakonskih osnutkih; tako je na pr. stavila spreminjevalne predloge k osnutku zakona o univerzah, predložila načrt pravilnika o polaganju strokovnih izpitov univerzitetnih asistentov, načrt pravilnika za vseučiliški podporni sklad i. dr.

VII. Predavanja. V zimskem semestru 1927/28, ki je trajal od 1. oktobra 1927 do 27. januarja 1928, so predavali: red. prof. dr. Gregor Krek: rimsko pravo: obligacije quasi ex contractu, ex delicto in quasi ex delicto (1 ura); državljansko pravo: splošni del obveznega prava (3 ure); zemljiškoknjižno pravo (1 ura); red. prof. dr. Anton Skumovič: rimsko pravo, posest in stvarne pravice (1 ura); obligacijsko pravo, posebni del (2 uri); psihologija praktičnega udejstvovanja pravnikov (kot collegium publicum) (1 ura); posebne vrste pravnega postopanja in pravna sredstva v civilnopravnem postopanju (3 ure); izvršba na nepokretnine (1 ura); doc. dr. Viktor Korošec: rimsko pravo: rodbinsko in dedno pravo (5 ur); zgodovina virov rimskega prava (1 ura); red. prof. dr. Rado Kušej: cerkveno pravo, I. del (4 ure); pravoslavno cerkveno pravo (2 uri); red. prof. Mihajlo Jasinski: pravna zgodovina Južnih Slovanov (4 ure); staro srbsko javno in privatno pravo po samostanskih poveljih in drugih pravnih spomenikih preddušanove dobe (2 uri); red. prof. dr. Janko Polec: zgodovinski razvoj sedanjega javnega in zasebnega prava, I. del: javno pravo (4 ure); zgodovinski razvoj kazenskega prava in sodnega postopka (2 uri); red. prof. dr. Metod Dolenc:

Gorske bukve kot podlaga slovenskega običajnega prava: obligacijsko in odškodninsko pravo (1 ura); kazensko pravdno postopanje: glavna razprava in sodba (3 ure); obnova kazenskega postopanja (1 ura); kazensko pravo, posebni del: imovinski zločini (1 ura); temeljni problemi kriminalistike: o sledovih zločinov (1 ura); red. prof. dr. Stanko Lapajne: roditeljsko in skrbstveno pravo (3 ure); zakonskoimovinsko pravo (1 ura); avtorsko pravo s posebnim ozirom na osnutek avtor, zakona za našo kraljevino (1 ura); red. prof. dr. Milan Škerlj: trgovinsko pravo (5 ur); kontr. izr. prof. Aleksander Maklecov: kazensko pravo s posebnim ozirom na kriminalno politiko (5 ur); kazensko pravo, posebni del: IX. in X. poglavje kazenskega zakonika za kraljevino Srbijo (1 ura); red. prof. med. fak. dr. Ivan Plečnik: sodna medicina (2 uri); kon. nast. ing. Igo Pehani: rudarsko pravo (2 uri); red. prof. dr. Leonid Pitamic: Ustavopravna veda (4 ure); meddržavno pravo (2 uri); red. prof. dr. Gjorgije Tasić: upravno pravo (4 ure); filozofija prava; o metodi tolmačenja zakonov, država in družba (2 uri); red. prof. dr. Aleksander Bilimovič: narodno gospodarstvo (4 ure); narodno gospodarstvo Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev (1 ura); red. prof. dr. Fran Eller: teorija davkov s posebnim ozirom na davčno pravo naše države (3 ure); državni proračun (2 uri); doc. dr. Albin Ogris: načela in metode statistike, s posebnim pogledom na trgovinsko statistiko (2 uri); obrtna in industrijska politika (3 ure); združništvo in združniška politika (1 ura); hon. prof. dr. Alojzij Rant: državno računoslavlje (2 uri); hon. prof. dr. Karel Šavnik: pregled naše taksne zakonodaje in njena reforma (2 uri); javne davščine kot pravni problem (1 ura); hon. nast. dr. Fran Vodopivec: upravno postopanje in upravna kontrola (2 uri); nast. dr. Ludovik Böhm: uvod v ekonomsko politiko (2 uri).

Seminarske vaje so imeli: dr. Andrejka, dr. Bilimovič, dr. Dolenc, dr. Eller, dr. Krek, dr. Korošec, dr. Lapajne, dr. Pitamic, dr. Polec, dr. Škerlj in dr. Tasić.

VIII. V letnem semestru 1928, ki je trajal od 6. februarja do 28. junija 1928 so predavali: red. prof. dr. Gregor Krek: uvod v pandektno pravo (3 ure); državljansko pravo: splošni nauki (3 ure); red. prof. dr. Anton Skumovič: izbrana poglavja iz splošnega dela obligacijskega prava (4 ure); pravna sredstva v civilnopravnem postopanju (2 uri); stečajno postopanje (1 ura); doc. dr. Viktor Korošec: institucije rimskega prava, splošni del in stvarno pravo (4 ure); rimsko dedno pravo (2 uri); red. prof. dr. Rado Kušej: cerkveno pravo, II. del (4 ure); cerkvenopravna zgodovina (2 uri); red. prof. Mihajlo Jasinski: pravna zgodovina Južnih Slovanov (4 ure); starosrbsko javno in privatno pravo po spomenikih predušanove dobe (1 ura); interpretacija zakonika Štefana Dušana (2 uri); red. prof. dr. Janko Polec: zgodovinski razvoj sedanjega javnega in zasebnega prava, II. del: zasebno pravo (4 ure); izbrana poglavja iz zgodovinskega razvoja novejšega javnega prava (2 uri); red. prof. dr. Metod Dolenc: Gorske bukve kot podlaga slovenskega običajnega prava: kazensko pravo in pravdno postopanje (1 ura); kazensko-

pravdno postopanje: do glavne razprave (3 ure); kazensko pravo, posebni del: imovinski zločini (1 ura); temeljni problemi kriminalistike: o sledovih zločinov (1 ura); red. prof. dr. Stanko Lapajne: dedno pravo s posebnim ozirom na osnutek unif. dednega prava za našo kraljevino (4 ure); avtorsko pravo (1 ura); specialno mednarodno in medpokrajinsko zasebno pravo (1 ura); red. prof. dr. Milan Škerlj: menično in čekovno pravo (3 ure); trgovinsko, stvarno in obligacijsko pravo (2 uri); kontr. izred. prof. Aleksander Maklečev: kazensko pravo s posebnim ozirom na kriminalno politiko (5 ur); kazensko pravo, posebni del IX. in X. poglavje kazenskega zakonika za Kraljevino Srbijo (1 ura); red. prof. med. fak. dr. Janez Plečnik: sodna medicina za juriste (2 uri); hon. nast. ing. Igo Pehani: rudarsko pravo (2 uri); red. prof. dr. Leonid Pitamic: ustavno pravo Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev (4 ure); ustavo-pravna veda (1 ura); meddržavno pravo (1 ura); red. prof. dr. Gjordje Tašić: Upravno pravo (4 ure); filozofija prava: o svobodni volji v pravu (2 uri); red. prof. dr. Aleksander Bilimovič: narodno gospodarstvo (4 ure); narodno gospodarstvo Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev (1 ura); red. prof. dr. Fran Eller: teorija davkov s posebnim ozirom na davčno pravo naše države (3 ure); državni kredit (2 uri); doc. dr. Albin Ogrisa: industrijska in obrtna statistika (2 uri); industrijska in obrtna politika, II. del (2 uri); prometna politika (2 uri); hon. prof. dr. Alojzij Rant: državno računovodstvo (2 uri); hon. prof. dr. Karel Šavnik: naši direktni davki s posebnim ozirom na izenačenje (2 uri); hon. nast. dr. Rudolf Andrejka: upravno postopanje (2 uri); hon. nast. dr. Fran Vodopivec: uprava in sodstvo (2 uri); nast. dr. Ludovik Böhm: uvod v ekonomsko politiko (2 uri).

Seminarske vaje so imeli: dr. Bilimovič, dr. Dofenc, dr. Eller, dr. Krek, dr. Pitamic, dr. Polec, dr. Škerlj in dr. Tašić.

IX. Fakulteta je izdala svoj VI. Zbornik znanstvenih razprav, ki prinaša na 10 polah razprave 7 profesorjev.

X. V zimskem semestru 1927/28 je bilo na juridični fakulteti vpisanih 297 rednih in 8 izrednih slušateljev, med njimi 18 ženskih. V letnem semestru 1928 pa je imela fakulteta 272 rednih in 6 izrednih slušateljev, med njimi 16 ženskih.

XI. Ekskurzije: Radi nezadostnega kredita se je vršila samo ena večja ekskurzija slušateljev juridične fakultete. V dneh 30. in 31. marca ter 1. aprila 1928 je obiskalo 23 slušateljev kazenskopravnega, narodnogospodarskega in trgovinsko-pravnega seminarja pod vodstvom dekana red. prof. dr. Bilimoviča, prof. Maklečeva in doc. Ogrisa kaznilnico v Mariboru, kemično tovarno v Rušah in elektrarno na Fali.

XII. Študijski uspehi: I.) državni izpiti: pravnozgodovinski izpiti so se vršili tekom leta v treh terminih. Izprašanih je bilo 63 kandidatov, pri 9 (14,3 %) je bil uspeh odličen, pri 18 (28,6 %) dober, pri 24 (38 %) zadosten, pri 12 (19,1 %) nezadosten. — Pravosodni in državoslovni izpiti so se vršili vse leto. — Pravosodnih izpitov je bilo 49, med njimi 9 (18,4 %) z odličnim, 16 (32,6 %) z dobrim, 17 (34,7 %) z zadost-

nim in 7 (14.3 %) z nezadostnim uspehom. — Državoslovnih izpitov je bilo 46, od teh 9 (20 %) z odličnim, 13 (28.6 %) z dobrim, 21 (45.4 %) z zadostnim in 3 (6 %) z nezadostnim uspehom. — V tekočem šolskem letu je dovršilo vse tri državne izpite in s tem zadobilo fakultetno naobrazbo, kar odgovarja diplomiranju, 42 absolventov juridične fakultete v Ljubljani.

2.) **Doktorski rigoroz:** pravnozgodovinski rigoroz je polagalo 12 kandidatov; uspeh je bil odličen pri 3 (25 %), zadosten pri 6 (50 %), nezadosten pri 3 (25 %). — Pravosodni rigoroz je polagalo 15 kandidatov; uspeh je bil nezadosten pri 14 (93.4 %) in nezadosten pri 1 (6.6 %). Državoslovni rigoroz je položilo 11 kandidatov, vsi z zadostnim uspehom.

XIII. Za doktorje prava so promovirali: dne 30. oktobra 1927 Matija Primus iz Zagreba; dne 24. marca 1928 Odon Planinšek iz Šoštanja in Viljko Vujčić iz Ljubljane; dne 5. maja 1928 Marijan Štupica iz Ljubljane; dne 4. julija 1928 Ivan Belle iz Maribora, Alojzij Finžgar iz Škofje Loke, Ferdinand Majaron iz Ljubljane, Marijan Mašera iz Kopra v Istri in Milan Senkovič iz Ruš pri Mariboru. **Karlo Sketelj.**

Borzno razsodišče: 1. Prorogirana podsodnost borznega razsodišča velja tudi za cesionarja. 2. Razsodišče sme znižati konvencionalno globo. 3. Ob deljeni krivdi (sokrivdi) upnika naj se konvencionalna globa primerno zniža. 4. Določila §§ 77 in sl. občin uzane, odnosno §§ 7, 8 in 9 posebnih uzane za trgovanje z lesom, po katerih se ob nastopu zamude mora ravnati pogodbi zvesta stranka, ne prihajajo v poštev (kolikor ni bilo drugače dogovorjeno) za uveljavljenje konvencionalne globe. (Sodba razsodišča Ljubljanske borze za blago in vrednote od dne 30. marca 1926, opr. št. Pr. 107/26—7.)

S pogodbo, sklenjeno dne 11. januarja 1926 med tvrdko A, pravno prednico tožiteljice B, in tožencema C in D sta se toženca v glavnem zavezala dobaviti iz njunega posestva toliko hlodov (polovico bukovine, polovico borovine), da bo parna žaga, ki jo bo postavila tvrdka A, na prostoru, določenem ji po tožencih na tem posestvu, imela za neprekinjeno delo podnevi in ponoči dovolj lesa. Dobava hlodov se bo vršila sukcesivno do konca leta 1926, začevši takoj po podpisu pogodbe. Tvrdka A je dolžna prevzeti vse hlode, ki bi jih toženca mogla dobaviti v gori imenovanem roku. Vsled tega dovolita toženca tvrdki A uporabo žage in skladišč do konca leta 1927, ako ne bi žaganje vsega dobavljenega lesa moglo biti prej dovršeno. Zavezujeta se tudi po dovršenem žaganju odkupiti od tvrdke A žago in stroje po cenniti, to pa le, ako bosta toženca dosegla zemljiškoknjižni prepis posestva. Posestvo se je namreč nahajalo že ob času pogodbe in je še vedno pod agrarno reformo — (odobritev odnosno kupoprodajne pogodbe od 13. oktobra 1925 med tožencema in zemljiškoknjižnim lastnikom veleposestnikom D je bila z rešenjem 5. februarja 1926 ministra za agrarno reformo zavržena) in pod sodno prisilno upravo za razne večje terjatve E-jevih upnikov — kar je tvrdka A zvedela ob sklepanju pogodbe. Ceni za vse hlode, postavljene na žago, je znašala za m³ 160 Din, plačljiva sproti ob naložitvi in odpravi blaga v vagonih. Tudi je bila dogovorjena konvencionalna globa 200.000 Din za slučaj,

da bi ena ali druga stranka zakrivila razveljavo pogodbe. Za slučaj spora so se pogodniki podvrgli podsodnosti ljubljanskega borznega razsodišča. — Takoj po sklepu pogodbe, je tvrdka A začela graditi na odkazanem ji prostoru parno žago, ko se je naenkrat zgasil pri tvrdki prisilni upravnik posestva ter izjavil, da ne dopusti graditi na posestvu nameravane parne žage, ako tvrdka ne pripozna, da preide žaga brezplačno v last posestva in na istem ostane tudi po končanem delu. O tej zapreki je tvrdka obvestila toženca z dopisom od 4. februarja 1926 ter ju pozvala, naj priskrbita od upravnika pritrdilo k temu, da sme na posestvu postaviti parno žago, ki ostane njena last in jo bo torej smela po končanem delu demontirati, ali pa naj ji toženca že sedaj žago odkupita, da more dati upravniku zahtevano izjavo, da preide žaga po zgraditvi v last odnosnega veleposestva. Obenem je dala tožencema dodatni do 15. februarja 1926 podaljšani rok. Vse to, kakor tudi, da je tvrdka A cedirala predmetno terjatev 200.000 Din tožiteljici, je nesporno.

Tožiteljica izvaja dalje, da je njena prednica dne 17. februarja 1926, ker se toženca pozivu niti v dodatnem roku nista odzvala, brzojavno tožencema sporočila, da smatra pogodbo po njuni krivdi za stornirano. Zahteva izplačilo zapadle konvencionalne globe 200.000 Din. Tožena stranka ugovarja predvsem nepristojnost borznega razsodišča, češ, da sta pogodnika prorogirala kompetenco tega sodišča (čl. 9 pogodbe) za vse spore, ki niso predvideni v pogodbi sami, dočim je konvencionalna globa v pogodbi predvidena; tudi ni tožiteljica kot cesionarka tvrdke A podpisala pogodbe od 11. januarja 1926 in se podsodnosti borznega razsodišča sploh ni podvrgla. V stvari sami pa izvaja, da ona ni zakrivila storna; tvrdka A je ob sklepu vedela za obstoj prisilne uprave, in je torej bila njena dolžnost, da odpravi eventualne ovire. Na vsak način je bil dodatni rok prekratek. Sicer je prisilni upravnik preklical svojo prepoved, a tvrdka A je pa trjeni brzojavni storno ustno preklicala dne 20. februarja 1926 po svojem pravnem zastopniku, sicer se pa ona glede storna, odnosno protesta ni držala predpisov borznih uzanc (§§ 77 in sl.). Ugovarja tudi neprimernost konvencionalne globe ter predlaga, naj se tožbeni zahtevek zavrne.

Razsodišče je prisodilo tožiteljici 100.000 Din (polovico dogovorjene konvencionalne globe) in polovico pravnih stroškov, in sicer iz tehe razlogov:

Ne glede na to, da dogovor pod t. 9 pogodbe logično ne dopušča drugega sklepa, nego da sta se pogodnika podvrgla podsodnosti borznega razsodišča, je to nedvomno dognano po prorogacijski klavzuli, tiskani z debelimi črkami na prvi strani izvirnega sklepa, četudi ob strani ostalega konteksta. Ugovor, da se tožiteljica kot cesionarka tvrdke A ni podvrgla podsodnosti borznega razsodišča, ker ni podpisala omenjene pogodbe, ne drži. Cesionarju pristojne, kolikor ne gre za strogo osebne pravice ali ako ni drugače dogovorjeno, iste pravice kakor cedentu (§§ 1393—1394 o. d. z.), sicer bi bilo vsakemu pogodniku pripuščeno, da vsak čas po svoji volji enostransko, z učinkovito ali fingirano cesijo razveljavi dogovorjeno pod-

sodnost. V predmetni dobavni pogodbi pravilno prorogirana podsodnost velja torej tudi za cesijonarko tožiteljico, čeprav ni podpisala prvotne dobavne pogodbe, in četudi se ni izrečno podvrgla tej podsodnosti. Podsodnost borznega razsodišča je podana (§§ 2 in 4 pravilnika za razsodišče).

V stvari sami pa se poudarja sledeče:

Po členu 11 pogodbe je bila dogovorjena konvencionalna globa 200.000 Din, ki naj jo v slučaju storniranja plača ona stranka, ki je storniranje zakrivila. Po pogodbi je bila tvrdka A, pravna prednica tožiteljice, opravičena, da postavi na predmetnem posestvu in odkazanem ji prostoru parno žago za žaganje pogojenega lesa. Toda, komaj je po sklepu pogodbe pričela z gradnjo, se je prisilni upravitelj, kakor se je razsodišče prepričalo na podlagi korespondence in izvajanj strank, proti nadaljevanju dela odločno uprl. Dovolil bi ga bil le in sicer v nasprotju z določbami čl. 6 in 7 pogodbe, da postane parna žaga z dnem, ko bo postavljena, pritiklina posestva, seveda brezplačno. Brez te žage je bila predmetna dobavna pogodba za tvrdko A z ozirom na izredno veliko množino lesa (16.000 m³ ali 800 vagonov) ter na lokalne in prevozne razmere sploh brez pomena. Toženca sta bila torej dolžna, ako sta hotela izpolniti svoje pogodbene obveze, odpraviti brez odloga vsako tako oviro. To pa se do danes ni zgodilo, ker se niti ne trdi, da bi bila od strani tožencev trjena privolitev prisilnega upravnika odobrena od izvršilnega sodišča. Ta odobritev pa je bila z ozirom na nenavadni obseg pogodbe in na dotično veliko količino lesa, v smislu §§ 109 in 122 i. r. neobhodno potrebna. Odstranitev predmetnih ovir je bila dolžnost tožencev in, ker ista tega nista storila vključ temu, da sta imela za to dovolj časa — podeljeni dodatni rok je bil primeren — sta prišla v zamudo in v tem leži njuna glavna krivda na opravičenem storniranju pogodbe od strani tvrdke A.

Ugovor tožene stranke, da je pravni zastopnik tvrdke A preklical storno od 17. februarja 1926, ni utemeljen. V tem pogledu navajata toženca, da sta šla dne 20. februarja 1926 s prisilnim upraviteljem in s svojim zastopnikom dr. X k drju. Y, pravnemu zastopniku tvrdke A, ki je po živahnem pogovoru s prisilnim upraviteljem in na vprašanje tožencev, ki ne razumeta slovenščine, kaj ta pravi, dejal, da sedaj preklicuje svoje ugovore. Na to je dr. X izjavil drju. Y: »Dobro, potem pa umaknite še vi svoj telegram«, nakar je dr. Y takoj odvrnil, da prekličie svoj telegram. Toda, če bi bile te navedbe tudi popolnoma resnične, vendar bi se iz trjene izjave dr. Y, da prekličie svoj telegram, po naziranju razsodišča, ne dalo sklepati na nikak brezpogojni končno veljavni preklic omenjenega storna. Smatrati je marveč, da je dr. Y hotel s tem le povedati, da prekličie storno pod samo ob sebi umevnim pogojem, da bo od strani tožencev brez odloga odstranjena vsaka ovira proti izvršitvi pogodbe glede postavljanja parne žage. Ker pa do te odstranitve do sedaj sploh ni prišlo, je tožbeni zahtevek po svojem pravnem temelju opravičen (§§ 1295 in 1336 o. d.).

Kolikor se od strani tožencev še ugovarja, da se tvrdka A glede storna, oziroma odškodnine radi trjene zamude tožene stranke, ni držala predpisov §§ 77, 78 i. sl. občin borznih uzanc, je pripomniti, da se zahtevek

na plačilo konvencionalne globe izvaja v smislu § 1336 o. d. z. iz odnosa posebnega dogovora (čl. 11 pogodbe) in sicer radi tega, ker toženca nista pravočasno odstranila ovire proti zgradbi parne žage. Ker torej ne gre za nobeno v § 77 občin uzanc konkretiziranih pravic, tudi formalne določbe § 77 in sl. občin uzanc ne pridejo tu v poštev.

Glede visokosti konvencionalne globe stoji razsodišče na stališču, ki ga zavzema konsekventno tudi judikatura, namreč, da sme sodišče, tudi če gre za trgovski posel, znižati dogovorjeno konvencionalno globo. Določbo člena 284 trg. zakona je razlagati v smislu, da smejo pogodbeniki sicer dogovoriti konvencionalno globo v poljubni visokosti, tudi če presega dvojni pravni interes, da pa s tem ni tangirana sodnikova pravica presoje primernosti take globe. Za pravilnost tega stališča govori dejstvo, da je s trgovskim zakonom od 17. decembra 1862 drž. zak. št. 1 iz l. 1863 bil recipiran in toto obči nemški trgovinski zakon (izvzemši določila pomorskega prava) in da določilo I. odst. čl. 284 trg. zakona, da konvencionalna globa ni podvržena nobeni omejitvi in da sme presegati dvojni (pravni) interes, se očitvidno nanaša na ona določila nemškega regionalnega prava, ki so bila ob času, ko je stopil v veljavo obči nemški trgovinski zakon in ki so predpisovala, da konvencionalna globa ne sme presegati dvojnega (pravnega) interesa.

Razsodišče je z ozirom na vse to, ter razmotrivajoč vse podatke, dane razmere in škodo, ki jo je tvrdka A utrpela ter uvažujoč z druge strani, da je tvrdki bilo znano, da je predmetno posestvo pod prisilno upravo in da bi ji bilo ob večji diligeni kazalo, da sklene pogodbo direktno s prisilnim upravnikom ali da si dá potrebno skrb, da bo sklenjena pogodba predložena izvršilnemu sodišču v odobritev, prišlo do prepričanja, da je dogovorjena konvencionalna globa, z ozirom na Ajevo, če tudi manjšo so krivdo previsoka, ter je smatralo za pravilno in pravično isto znižati na 100.000 Din ter odsoditi oba toženca v nerazdelno plačilo tega zneska in po analogiji § 43 c. pr. r. v povračilo polovice stroškov. ... ié.

Vogt = advocatus = odvetnik. Po nemško-pravnem načelu duhovnik ni bil za orožje sposoben in je potreboval za svojo obrambo na zunaj in za zastopstvo pred sodiščem posebnega organa, ki se imenuje »advocatus«, nemški »Vogt«. Tudi cerkve in samostani so morali imeti za zastopstvo pred sodiščem »Vogta«. Tako se je imenoval pozneje tudi uradnik duhovskih imunitetnih gospodstev.¹ Slednjič so izročala duhovska zemljiška gospodstva ne redko upravo vseh ali enega dela svojih podložnih zemljišč takim »Vogtom«.² Zato so se morale odrajtovati »Vogtom« iz enega ali drugega navedenih razmerij pristojbine, ki se imenujejo »Vogtei-recht« ali le »Vogtei«.³

¹ Schröder, Lehrbuch der deutschen Rechtsgeschichte, VI. izdaja, str. 215.

² Pravitam, str. 463.

³ Alfons Dopsch, Beiträge zur Geschichte der Finanzverwaltung Oesterreichs im XIII. Jhd., Mitteilungen des Instituts für österr. Geschichtsforschung, XVIII. Bd. 2. Hft., str. 241.

Za ta izraz doslej v slovenščini ne rabimo, vsaj vseskozi ne, pravilne slovenske označbe. »Juridično-politična terminologija za slovenske jezike Avstrije« (1853) ima na str. 603. pod »Kirchenvogt — Schutzherr, Patron = zavjetnik cerkve; cerkven varh, branitelj, patron; pod »Vogteirecht« pa »pravo zavjetništva, nadgledništva, upravnništva«. Babnik »Terminologija« sloveni »Vogtei« = vojdstvo, zavetništvo; Pleteršnik; vojđ = der Vogt; isto Janežič-Bartl »Vogt« = vojđ, zavetnik. Kovačič n. pr. je v svoji »Zgodovini lavantinske škofije 1228—1928«, str. 56 očitvidno v zadregi, ker pravi: »Zavetništvo (vogtija od latinske besede advocatus) ni isto, kakor patronstvo. Zavetnik ali branitelj se je imenoval zastopnik cerkve ali samostana v svetnih zadevah pred svetnim sodiščem. Ti zavetniki so bili vedno le lajki.«

Slučajno sem našel, da je bil za besedo »Vogtei« v našem ljudstvu znan že pred 300 leti pravilni izraz »odvetščina«. V urbarju loške gosposke iz l. 1630., ki mi ga je dal na vpogled njegov sedanji lastnik gospod profesor dr. Milko Kos, je vpisano na str. 206 tako: »In das Schloßl Khifselstain zu Crainburg fordert man von denen Huebssäßigen Underthanen zu Lenginfeldt⁴ jährlichen von Jedem 24 Kr ab und ein, So ein Vogtei sein soll und wirdt auf crainerisch ad Veschina genant, von welcher vermainten Vogtei oder Veschina die vorhero niemalen nitches gerufft . . .«

Ni dvoma, da je »ad Veschina« ali »Veschina« = »odvetščina« in da je bil torej »advocatus« = »Vogt« v našem ljudskem jeziku že takrat »odvetnik« in »Vogteigebühr« = »odvetščina«. Rabimo torej dosledno advocatus = Vogt = odvetnik, Vogtei = odvetništvo, Vogteigebühr = odvetščina in patron = zavetnik. Ti izrazi so jezikovno in tudi pojmovno pravilni. Pripomnim še, da ima Pleteršnik za: odvetčina = odvetščina = die Erbschaft; isto tudi Mažuranič, »Prinosi za hrvatski pravno-povjestni riječnik«. Janko Polec.

Kazenska justica v gledališču na zatožni klopi. V Berlinu napolnjuje že mesece, dan za dnevom gledališče »Deutsches Theater« igrokaz »Die Verbrecher«, ki ga je spisal Ferdinand Bruckner (pseudonim). Dne 20. januarja t. l. je bila berlinskim pravnikom dana predstava tega igre kaza gratis. Da vidim, kaj je na tej igri in njenem senzacionalnem uspehu, sem si jo kupil. Prečital sem jo »in die«; tako zabavna je, res. Čital sem jo še enkrat, v presledkih. Zabavala me ni več. Kaj je fabula te knjige? Najprej moram povedati, da se v tej igri deli oder skozi vse tri akte na troje nadstropij. Najvišje in srednje je razdeljeno zopet v tri prostore, najnižje tvori en sam prostor. Igra se v vseh prostorih, najprej v vsakem posebej ter v ta namen ob pričetku prizora v dotičnem prostoru napravi svetloba. V zadnjih prizorih vsakega dejanja so pa vsi prostori hkrati razsvetljeni, da se v vseh hkrati agira, kar silno poudari teatraličen efekt. Toliko o hipermoderni tehniki igre. Fabula pa je, da se zgodi v prvem

⁴ Dovje na Gorenjskem.

dejanju na pozornici pravecati umor. Ženska zadavi iz ljubosumnosti žensko radi skupnega ljubimca, natakarka. (Obema ženskama je avtor nadel neokusno imeni slovanskega porekla.) Okoli tega glavnega dejanja se vijejo druga, sami zločini: homoseksualna razmerja, imovinski delikti, izsiljevanje; posebej naj se omeni nameravana podtaknitev še ne rojenega deteta. V drugem aktu se vrše štiri glavne razprave hkrati. Radi umora je obtožen natakarkar, ljubimec morilke, ona nastopa kot priča. Vsi gledališki posetniki vedo, kdo je morilec, v sodni dvorani pa — razen storilke — nihče, še najmanj zagovornik, ki pa inače zagovarja briljantno. Da omenim še eno razpravo: podtaknitev deteta se ni bila izvršila. Nezakonska mati, tipkarka, ki je bila v prvem aktu še noseča, je med tem tri tedne po rojstvu iz bede skočila v vodo z detetom vred. Dete je utonilo, ona, samomorilka, pa je bila rešena. Radi detomora jo obsodijo na 8 let vôle. Predsedniki glavnih razprav so nerodneži, zagovorniki sebičneži, drž. pravdniki seveda kompletni glupci. V zadnjem aktu pride »Katarrhis«: Po krivici obsojeni natakarkar, ljubimec morilke, je bil med tem časom že justificiran, njegov zagovornik se pa puli sedaj za njegovo zaostalo ropotijo, da si zasiğura »vsaj« povračilo stroškov itd., itd. Svojo namero razodene avtor sam. Pokazati hoče, da je vse kazensko sodno postopanje gola farsa, vsaka borba zoper zločince s kaznimi nemogoča. Torej je avtor zastopnik čiste pozitivistične šole kriminalistov, n. pr. Ferrija. — In vendar koliko zmot je tu nagromadenih! Vemo, da prosto ljudstvo stoji pred sodnim mehanizmom kazenskega prava nekako tako, kakor da bi bil neko nepojmljivo, požrešno zdelo. Mali ljudje s svojim treznim pojmovanjem dejanskega življenja v normalnih razmerah ne pridejo do razmišljanja o potrebnosti borbe zoper zločinstvenost s sredstvi kazni. Če se jim servirajo takšni produkti, kakor je igra »Die Verbrecher« v najdovršenejši obliki sugestivne umetnosti, mora priti do sklepa, da so krivi požrešnosti zdela — sodniki in vsi drugi juristi. To je krivo, to je zlo, hudo zlo. Če govoré in pišejo v Nemčiji toliko o dekadenci pravosodja, zakaj pa jo pospešujejo s takimi igrami? — Za nas še ni nevarnosti radi takih iger. Ostaja nam pa nauk: Da ne bo kazensko pravosodje smatrano za nepojmljivo, požrešno zdelo, naj se ne pobija udeležba laikov pri kazenskem pravosodstvu, ampak pospešuje naj se pametno v času primernih obliki.

Dr. M. D.

Obvestilo. Iz tehničnih razlogov današnji številki nismo priložili vrhovnosodnih odločb. Zamudo poravnamo v prihodnjih snopičih, ki jim bomo priložili v nadomestilo po dve poli z odločbami.